

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

Työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen on kunnan työntekijöiden ja kunnan työllistymistä edistävien palveluiden kannalta erittäin kielteinen muutos.

Kaikille 6–11 kuukautta vuodessa työskenteleville kausityöntekijöille muutos merkitsee, että työssäoloehdon täytyminen edellyttää kahden kauden työskentelyä. Esimerkiksi määräaikaisten opettajien kohdalla vasta kahden kokonaisen kouluvuoden jälkeen olisi mahdollista saada ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Kunnissa kausityöntekijöitä on muun muassa ulkoalueiden hoidossa ja kouluissa. Kausityöntekijöiden tulojen pienentyminen heikentää kunnan taloutta muun muassa verokertymän kautta.

Työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen on myös kuntien työllistymistä edistävien palveluiden kannalta merkittävä huononnus. Kesällä 2023 voimaan tullut palkkatukiudistus on jo vähentänyt kunnan mahdollisuuksia työllistää määräaikaaisesti.

Työssäoloehdon pidentäminen aiheuttaa sen, että kunta ei voi työllistää niin paljon kuin haluaisi. Kasvualueiden ulkopuolella olevien kuntien taloustilanne tekee työllistämisen määrärahojen lisäämisen mahdottomaksi, joten väistämätön seuraus on työllistämistoimien kohdentuminen pienempään osaan työttömiä, ja sen myötä työttömyyden kasvu. Kouvolan kaupungin kohdalla kaupungin työllistämistoiminnan vaikutus työttömyysasteeseen on tällä hetkellä 0,5 prosenttiyksikköä, eli tämän verran työttömyysaste kasvaisi, jos kaupunki lopettaisi palkkatukityöllistämisen kokonaan.

Kuntien työllistämistoiminnalla on suuri merkitys myös pitkäaikaistyöttömyyden vähentämisessä. Työttömyyden pitkittyessä työnhakijan mahdollisuudet päästä avoimille työmarkkinoille heikentyvät merkittävästi. Kuntien työllistäminen on mahdollistanut tuoreen työkokemuksen ja ammattitaidon kartuttamisen. Tämä pienentää pitkäaikaistyöttömyyttä, joka vanhalla teollisuuspaikkakunnalla on lähtökohtaisesti suuri.

Kuntien veloitetyöllistämisen kohdalla työssäoloehdon pidentäminen on erityisen ongelmallista. Kunnan yksiköissä 12 kuukauden työssäoloehdon täyttäminen on vaikeaa. Koulunkäynnin avustajien tehtävät ovat lukuvuoden mittaisia, ulkoalueiden kausityöntekijöillä työpaksot ovat tätäkin lyhyempiä. Jo nyt veloitetyöllistäminen vaatii kunnalta paljon työtä, kun tehtäviä järjestellään veloitetyöllistettävien työtaitojen ja työkyvyn mukaisesti. Työllistämiskausien pituuden kaksinkertaistaminen lisäisi kuormitusta kohtuuttomasti. Kun veloitetyöllistämisen on jo kaavailtu kokonaan loppuvan, olisi järkevää pitää veloitetyöllistämistä koskevat säädökset tällä erää ennallaan. Säästöjen muuttaminen tiheään tahtiin on sekä kunnille, että myös veloitetyöllistettäville itselleen, kohtuuttoman raskasta.

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

-

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

-

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiittisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

-

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

-

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

Lapsikorotusten poistamisen taloudellisen vaikutuksen arviointi on hallituksen esityksen antamien tietojen valossa vaikeaa. Yhtäältä mainitaan, että kuntien kulut vähentyvät lapsikorotusten poistumisen myötä, mutta toisaalta todetaan, että lapsikorotusten poistuminen kompensoidaan toimeentulotuen kautta. Toimeentulotuen rahoitus on osin kuntien vastuulla. Näin kustannusten väheneminen kuntien osalta jää riippumaan siitä, miten suuri osa lapsikorotuksen saajista voi saada toimeentulotukea. Koska toimeentulotuki on tarveharkintaan perustuva etuus, tämän muutoksen taloudellinen vaikutus selviää vasta sen myötä, kun lapsikorotuksen menettäneet hakevat toimeentulotukea.

Jos perheessä toinen vanhempi on työssä toisen jäädessä työttömäksi, ja perheellä on esimerkiksi asuntolainaa omistusasuntoonsa, toimeentulotuen kriteerit eivät todennäköisesti täyty. Tällöin

lapsikorotuksen menettämällä voi olla raskaita seuraamuksia, jos lainan lyhennyksistä selviytyminen ei onnistu pienentyneiden tulojen takia. Erityisesti laskusuhdanteen aikana, jos myös asuntojen hinnat laskevat, perheille kohtuuttomien taloudellisten seuraamusten todennäköisyys kasvaa.

Ylipäänsä lasten ja perheiden etuuksiin ei tulisi puuttua.

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

-

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Työttömien kuntalaisten köyhtyminen, ja käytettävissä olevien varojen pienentyminen heikentää kuntien taloutta verokertymän pienentymisen kautta. Työllistymistä edistävän toiminnan vaikeutuminen kasvattaa työttömyyttä. Pienituloisten kuntalaisten taloudellisen aseman heikentyminen suhteessa työssäkäyviin kasvattaa tuloeroja

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

Pienituloisten kuntalaisten heikentyvä ostovoima vaikuttaa alueen elinkeinoelämään. Pienituloisten kuntalaisten rahat kuluvat elämiseen, joten tulojen pienentyminen vaikuttaa suoraan ostovoimaan. Kouvolassa elinkeinoelämää rasittaa jo nyt pienentyvä väkiluku, joka merkitsee asiakaskunnan pienentymistä. Jos tämän lisäksi jäljelle jäävien kuntalaisten käytettävissä olevat tulot vähentyvät, on elinkeinoelämän ja kunnan elinvoiman heikkeneminen väistämätön lopputulos.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Työllistymistä edistävän toiminnan vaikutus työttömyysasteeseen näkyy aktivointiasteena, jota muun muassa kuukausittaiset työllisyyskatsaukset seuraavat. Jos työllistymistä edistävät toimet, esimerkiksi kuntien tukityöllistäminen, vähentyvät, johtaa se aktivointiasteen pienentymiseen. Aktivointitoimien vähentyminen todennäköisesti valuu suoraan työttömyysasteen kasvuun. Valtakunnallinen aktivointiaste on viimeisimmän, heinäkuun 2023 työllisyyskatsauksen mukaan 26,4 %. Jos aktivointitoimissa, eli työllistettynä, työkokeilussa, työvoimakoulutuksessa, valmennuksessa tai muissa palveluissa olevien työttömien määrä laskee, vaarana on, että työttömyys kasvaa merkittävästi.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

-

Salo Kristiina

Kouvolan kaupunki - Työllisyyspäällikkö, Työllisyyden edistäminen/talous ja strategia